

Regnskap og noter

Resultatregnskap 2017

	Note	2017	2016
TEKNISK REGNSKAP			
Premieinntekter			
Premieinntekter	16	663 757 581	648 380 407
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler		186 851 908	161 413 082
Netto driftsinntekt fra eiendomsfond		7 694 566	46 844 245
Verdiendringer på investeringer		202 875 276	-144 223 417
Realisert gevinst og tap på investeringer		26 450 682	304 895 222
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	20	423 872 432	368 929 133
Forsikringsytelser			
Utbetalte pensjoner	17	301 205 259	290 277 056
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser			
Endring i premiereserve	11	285 633 000	345 419 000
Endring i særskilte forpliktelser		-8 788 372	0
Endring i kursreguleringsfond		202 730 668	-143 026 860
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	21	479 575 296	202 392 140
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Forvaltningskostnader	18	23 944 651	23 843 031
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	19	17 165 605	16 378 856
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		41 110 257	40 221 887
Resultat av teknisk regnskap		265 739 202	484 418 457

	Note	2017	2016
IKKE-TEKNISK REGNSKAP			
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler		9 488 794	7 580 474
Netto driftsinntekt fra eiendomsfond		390 749	2 199 956
Verdiendringer på investeringer		10 302 499	-6 773 193
Realisert gevinst og tap på investeringer		1 343 230	14 318 854
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	20	21 525 272	17 326 092
Andre inntekter			
Renteinntekter bankinnskudd drift		213 300	982 490
Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen			
Forvaltningskostnader	18	1 222 624	1 037 383
Resultat av ikke-teknisk regnskap		20 515 948	17 271 199
Totalresultat		286 255 150	501 689 656
Overføringer og disponeringer			
Avsatt til/overført fra(-) annen opptjent egenkapital	13, 14, 21	286 255 150	501 689 656
Sum disponeringer		286 255 150	501 689 656

Balanse / Eiendeler

	Note	31.12.2017	31.12.2016
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
INVESTERINGER			
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
Obligasjoner som holdes til forfall	2	62 132 533	31 640 070
Bolig- og forretningslån	3	3 597 442	2 722 644
Sum finansielle eiendeler som måles til amortisert kost		65 729 975	34 362 714
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler	4, 7	83 961 281	46 217 284
Obligasjoner	5, 7	201 661 670	119 685 130
Finansielle derivater	6, 7	0	0
Bankinnskudd		2 738 128	7 298 873
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		288 361 078	173 201 288
Sum investeringer i selskapsporteføljen		354 091 053	207 564 001
Fordringer			
Kundefordringer	9	177 709 204	173 112 502
Fordring meglere		6 344 221	172 858 000
Sum fordringer		184 053 425	345 970 502
Andre eiendeler			
Bankinnskudd drift	8	14 982 954	8 918 698
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter			
Opptjent ikke fakturert premie		5 550 000	5 550 000
Opptjent utbytte		4 005 395	4 395 702
Forskuddsbetalte kostnader		50 593	48 960
Sum forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		9 605 988	9 994 662
Sum eiendeler i selskapsporteføljen		562 733 420	572 447 864

	Note	31.12.2017	31.12.2016
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE			
INVESTERINGER I KOLLEKTIVPORTEFØLJEN			
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
Obligasjoner som holdes til forfall	2	1 579 063 298	1 247 395 954
Bolig- og forretningslån	3	91 426 950	107 339 053
Sum finansielle eiendeler som måles til amortisert kost		1 670 490 249	1 354 735 007
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler	4, 7	2 133 828 608	1 822 096 282
Obligasjoner	5, 7	5 125 117 649	4 718 534 050
Finansielle derivater	6, 7	0	0
Bankinnskudd		69 587 977	287 754 893
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		7 328 534 234	6 828 385 225
Sum investeringer i kollektivporteføljen		8 999 024 483	8 183 120 231
Sum eiendeler i kundeporteføljene		8 999 024 483	8 183 120 231
Sum eiendeler		9 561 757 903	8 755 568 095

Balanse / Egenkapital og forpliktelser

	Note	31.12.2017	31.12.2016
Opptjent egenkapital			
Annen opptjent egenkapital	10, 13	1 553 693 974	1 302 333 398
Sum opptjent egenkapital	10, 14, 15	1 553 693 974	1 302 333 398
Forsikringsforpliktelser			
Premiereserve	11	7 275 090 000	6 989 457 000
Særskilt forpliktelse - for regulering av pensjoner	12	79 095 348	0
Kursreguleringsfond		553 349 680	350 619 013
Sum forsikringsforpliktelser		7 907 535 028	7 340 076 013
GJELD I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
Finansielle gjeldsposter som måles til virkelig verdi			
Finansielle derivater	6	117 831	513 748
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter			
Påløpt kostnad		2 700 055	2 639 957
Annen kortsiktig gjeld			
Gjeld til megler		85 000 000	80 000 000
GJELD I KUNDEPORTEFØLJENE			
Finansielle gjeldsposter som måles til virkelig verdi			
Finansielle derivater	6	2 994 617	20 254 275
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter			
Påløpt kostnad		9 716 396	9 750 705
Sum egenkapital og forpliktelser		9 561 757 902	8 755 568 095

Oslo, 23. mars 2018

Finn Melbø (leder)

Stein Gjerding

Greta Torbergsen

Trond Teisberg

Renate Messel Hegre

Kontantstrømoppstilling

(Tall i hele kroner)	2017	2016
Kontantstrøm fra drift		
Innbetaling fra medlemmene	746 737 970	628 176 577
Bankrenter	708 835	1 209 577
Renteinntekter utlån	2 266 597	2 855 148
Renter obligasjoner/sertifikater	176 999 994	152 444 528
Aksjeutbytte	16 528 309	13 406 789
Andre inntekter	1 099 317	255 083
Sum	944 341 023	798 347 702
Betalte finansutgifter	-1 572 135	-4 486 687
Betalte pensjoner	-301 205 259	-290 277 056
Administrasjonsutgifter	-41 641 557	-38 930 948
Endring i leverandørgjeld	83 339	46 270
Endringer i annen gjeld	4 942 450	79 373 121
Sum	-339 393 162	-254 275 300
Sum kontantstrøm fra drift	604 947 860	544 072 403
Kontantstrøm fra investeringer		
Netto realisert kursgevinst/-tap(-) aksjer/derivater/hedgefond	21 833 963	319 876 201
Netto realisert kurstap(-)/-gevinst obligasjoner/sertifikater	5 959 949	-662 124
Netto realisert avkastning eiendomsfond	8 085 315	49 044 201
Netto endring i utlån	15 050 550	25 239 924
Netto tap lån	0	0
Netto endring i eiendomsfond	-199 563 683	138 140 122
Netto endring i verdipapir	-796 844 132	-683 828 443
Netto endring i andre fordringer	158 761 347	-172 052 562
Sum kontantstrøm fra investeringer	-786 716 692	-324 242 682

(Tall i hele kroner)	2017	2016
Kontantstrøm fra finansiering		
Innbetalt ansvarlig kapital	-34 894 574	0
Sum kontantstrøm fra finansiering	-34 894 574	0
Netto kontantstrøm i perioden	-216 663 405	219 829 721
Likviditetsbeholdning 1.1.	303 972 464	84 142 743
Likviditetsbeholdning 31.12.	87 309 059	303 972 464
Netto endring likvidbeholdning	-216 663 405	219 829 721

Noter

Note 1 | Regnskapsprinsipper

Regnskapet er så langt det passer satt opp i overensstemmelse med Forskrift om årsregnskap for pensjonsforetak av 20.12.2011, og regnskapslov gjeldende fra 01.01.1999.

Pensjonspremier

Pensjonspremier inntektsføres etter hvert som de opp-
tjenes. Innbetaling av pensjonspremier skjer etterskuddsvis
hvert kvartal.

Renter

Renter inntektsføres etter hvert som de opptjenes.

Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost

Obligasjoner som holdes til forfall er vurdert til kostpris
korrigert for resultatført over-/ underkurs. Over-/under-
kurs på kjøpstidspunktet resultatføres over obligasjonens
gjenværende løpetid.

Bolig- og forretningslån er bokført til pålydende verdi
pr. 31.12.2017.

Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi

Aksjer og andeler

Aksjer og andeler er vurdert til virkelig verdi pr. 31.12.2017.
Verdiendringen føres over resultatet. Virkelig verdi er lik
markedsverdi pr. 31.12.2017. Markedsverdien er basert på
siste omsatte kurs i 2017.

I aksjer og andeler inngår andeler i eiendomsfond.
Andelene er vurdert til markedsverdi pr. 31.12.2017.
Markedsverdien er basert på uavhengige verddivurderinger
av eiendommene.

I aksjer og andeler inngår også andeler i infrastrukturfond
og hedgefond. Fondene har beregnet verdien av andelene
pr. 31.12.2017 i henhold til bransjestandard.

Obligasjoner

Obligasjoner er vurdert til virkelig verdi pr. 31.12.2017.
Verdiendringen føres over resultatet. Virkelig verdi er lik
markedsverdi pr. 31.12.2017. Markedsverdi er lik lignings-
kurs for 2017.

Finansielle derivater

Valutaterminer og opsjoner er bokført til virkelig verdi pr.
31.12.2017. Virkelig verdi er lik markedsverdi pr. 31.12.2017.

Verdipapirer som måles til virkelig verdi, er vurdert som én
portefølje. Urealisert gevinst eller tap i porteføljen frem-
kommer som forskjellen mellom sum anskaffelseskostnad
og sum markedsverdi. Netto urealisert gevinst i porteføljen
avsettes til kursreguleringsfondet. Netto urealisert tap i
porteføljen utgiftsføres.

Utenlandsk valuta

Bankinnskudd, samt fordringer og gjeld i utenlandsk valuta,
er omregnet til valutakurs pr. 31.12.2017.

Forsikringsforpliktelser

Beregningene er basert på forutsetningen om at pensjons-
ordningen fortsetter å være operativ så lenge det er knyttet
forpliktelser til de som er medlemmer pr. 31.12.2017. Det er
derfor tatt hensyn til alle potensielle pensjonsytelser i lov om
Pensjonsordning for apotekvirksomhet som er under utbeta-
ling eller som kan bli aktuelle på et senere tidspunkt. I tillegg
omfattes ordningen av avtalefestet pensjon (AFP) med
mulighet til uttak av pensjon fra 62 år etter gitte kriterier.

Det beregnes en kontantverdi av opptjent pensjon basert
på medlemsstatus pr. balansedato (31.12.2017) for alle
medlemmer i ordningen. Beregningene er foretatt etter
standardiserte actuarielle prinsipper med hensyn på
neddiskontering og beregning av risiko. Det legges til grunn
at pensjonsytelsene tjenes opp lineært fra ansettelse
til pensjonering, justert for eventuell tilleggstid dersom
medlemmet har tidligere opptjent rettighet.

De actuarielle forutsetningene for dødelighet ved opplevel-
sesrisiko og dødelighet for dødsrisiko er basert på grunnlags-
elementene i K2005. Dødelighet ved opplevelsesrisiko er i
tillegg styrket med 15 % sikkerhetsmargin for begge kjønn.

Uføresannsynlighetene er basert på beregningsgrunnlaget
K1963 styrket med en faktor på 2,5.

Opptjent egenkapital

Opptjent egenkapital består av Annen opptjent egenkapital.
Annen opptjent egenkapital utgjør pensjonsordningens
overdekning i forhold til pensjonsordningens forpliktelser.
Denne egenkapitalen skal minimum tilsvare beregnet
solvensmarginkrav. Solvensmarginkravet er omtalt i note 15.
Annen opptjent egenkapital utover solvensmarginkravet/krav
til minimumskapital er definert som fri egenkapital. Det er
ingen retningslinjer som begrenser anvendelsen av den frie
egenkapitalen i Pensjonsordningen for apotekvirksomhet.

Note 2 | Obligasjoner som holdes til forfall

Tall i hele 1.000					Forskjell mellom bokført verdi og pålydende
Utsteder	Pålydende verdi	Kostpris	Bokført verdi	Markeds-verdi	
Statsgaranterte	100 000	90 490	98 384	105 350	1 616
Bank/finans	225 000	224 573	224 824	232 995	176
Kommune/fylke	25 000	23 835	24 013	24 508	987
Industri	999 030	1 000 423	1 000 145	1 033 815	-1 115
Energi	265 000	267 238	266 712	278 130	-1 712
Sum obligasjoner som holdes til forfall:	1 614 030	1 606 559	1 614 078	1 674 798	-48
Opptjente renter			27 118	27 118	
Total bokført verdi	1 614 030	1 606 559	1 641 196	1 701 916	-48

Bokført verdi 1.1.2017:	1 279 036
Tilgang 2017:	408 000
Avgang 2017:	-51 833
Årets periodiserte over-/underkurs:	-2 414
Endring opptjente renter 2017:	8 407
Bokført verdi 31.12.2017:	1 641 196

Herav andel kollektivporteføljen	1 579 063
Herav andel selskapsporteføljen	62 133

Alle obligasjoner som holdes til forfall er notert på regulerte markedsplasser. Alle obligasjoner er utstedt i NOK. Effektiv rente på obligasjoner som holdes til forfall er 4,2 prosent. Effektiv rente er beregnet på grunnlag av effektiv rente på det enkelte papir. Effektiv rente vektet i forhold til det enkelte papirs pålydende og summeres. Forskjellen mellom bokført verdi og pålydende resultatføres over obligasjonenes gjenværende løpetid.

Note 3 | Bolig- og forretningslån

Pensjonsordningen yter lån til sine medlemmer. Bolig- og forretningslån er bokført til pålydende verdi pr. 31.12.2017. Tapene for utlånsvirksomheten er erfaringsmessig meget små. Det foretas derfor ingen generell tapsavsetning på utlån.

Låntagere med boliglån er delvis dekket av en gjeldsforsikring hvor pensjonsordningen er selvassurandør. Det er ikke foretatt avsetninger for mulige erstatningstilfeller pr. 31.12.2017, siden antall erstatningstilfeller og beløpene knyttet til disse har vært lave de senere årene.

Spesifisering av låneporteføljen

	Lån til bolig	Statsgaranterte gjeldsbrevlån	Totalt
Antall	154	2	156
Beløp	94 406 325	618 067	95 024 392
Herav andel kollektivporteføljen:	91 426 950		
Herav andel selskapsporteføljen:	3 597 442		

Renten har vært uendret gjennom 2017. Rentesatsen for boliglån var 2,20 prosent pr. 31.12.2017. For statsgaranterte gjeldsbrevlån var rentesatsen 2,70 prosent.

Tap mv på utlån	2017	2016	2015	2014	2013
Avskrevet hovedstol	0	0	0	354	0
Avskrevet hovedstol, gjeldsforsikring	0	0	0	0	27 290
Avskrevet renter	0	0	0	0	0
Avskrevet renter, gjeldsforsikring	0	0	0	0	152
Innbetalt tidligere avskrevet	0	0	0	0	0
Sum	0	0	0	354	27 442

Note 4 | Aksjer/andeler

Aksjer notert på Oslo Børs

Selskap	Kostpris	Bokført verdi
Af Gruppen Ord	8 460 832	13 350 000
Aker	11 236 990	22 165 000
Autoliv Inc	14 622 959	15 763 109
Borregaard Asa	9 231 660	16 300 000
Dnb Asa	5 316 300	11 523 096
Ekornes Asa	13 298 431	17 744 546
Europris Asa	18 175 152	14 362 000
Fjord1 As	9 586 196	14 366 400
Helgeland Sparebank	5 591 160	5 280 000
Hexagon Composites	14 379 815	16 141 235
Kongsberg Gruppen Asa	14 423 016	17 490 330
Pioneer Property Group Asa	12 500 000	12 500 000
Ringerike Sparebank	7 709 172	9 099 813
Skandiabanken Asa	9 061 226	16 200 000
Softox As	3 000 000	3 000 000
Sparebank 1 Sr Bank	6 640 489	8 700 000
Sparebank 1 Østlandet	8 729 925	9 050 000
Xxl Asa	17 704 724	18 275 000
Yara International	13 075 098	13 184 500
Sum norske aksjer	202 743 143	254 495 028
Abb Ltd	10 552 142	11 055 756
Asetek As	1 100 000	11 550 000
Huhtamaki Oyj	12 528 210	13 091 456
Kone Oyj-B	9 550 494	11 019 462
Novo Nordisk As-B	22 856 829	24 315 976
Sandvik Ab	11 472 357	13 125 084
Subsea 7 S.A (Tidli Acergy S.A.)	18 984 114	20 910 000
Volvo Ab-B	14 920 709	16 475 986
Vws As	16 425 636	15 018 741
Sum utenlandske aksjer	118 390 491	136 562 461
Sum enkeltaksjer notert på Oslo Børs/VINX	321 133 634	391 057 489

Aksjefond

Fond	Kostpris	Bokført verdi
BlackRock World Index Fund	262 350 878	606 331 558
Sum utenlandske aksjefond	262 350 878	606 331 558

Hedgefond/Spesialfond

Fond	Kostpris	Bokført verdi
Archmore Infrastructure Debt Platform SCA	64 657 844	70 459 584
Gottex Market Neutral Fund	25 364	24 950
QVT Offshore Ltd. 1	145 964	152 397
QVT Roiv Hldgs Offshore Ltd. A	764 298	733 298
Sector Healthcare Fund Class A	20 402 707	42 710 905
Waterfall Eden C2	4 067 251	4 565 127
Sum utenlandske hedgefond/spesialfond	90 063 428	118 646 261

Eiendomsfond

Fond	Kostpris	Bokført verdi
Aberdeen Eiendomsfond Norge I AS	3 175 833	3 369 726
Aberdeen Eiendomsfond Norge I IS	306 296 790	333 629 628
Pareto Eiendomsfelleskap AS/IS	427 763 408	537 647 690
Union Core Real Estate Fund AS	2 256 227	2 268 536
Union Core Real Estate Fund IS	223 366 550	224 839 000
Sum eiendomsfond	962 858 808	1 101 754 580

Sum aksjer og andeler	1 636 406 748	2 217 789 888
------------------------------	----------------------	----------------------

Herav andel kollektivportefølje	1 574 455 520	2 133 828 608
Herav andel selskapsportefølje	61 951 228	83 961 281

Porteføljen av enkeltaksjer består av aksjer som er notert på Oslo Børs, eller som forventes å bli notert i løpet av seks måneder, samt nordiske aksjer som er notert på børs i København, Stockholm eller Helsinki og som inngår i VINX benchmark index. Det er gitt rammer for hvor stor andel av totalkapitalen som kan plasseres i aksjer i ett enkelt selskap, samt for maksimal risiko på forvaltningen av enkeltaksjer totalt sett.

Black Rock World Index Subfund spiller referanseindeksen MSCI World Index, og har derfor tilnærmet samme risikoprofil som denne.

Investeringene i hedgefond består ved årsskiftet av 5 ulike fond. Hedgefonds-eksponeringen er kraftig redusert i løpet av året etter at forvaltningsavtalen med Gottex Fund management ble avsluttet i juli. Referanseindeksen for hedgefondsinvesteringene for 2017 har som tidligere vært Global Hedge Fund Index. Risikoprofilen på samlet hedgefondsinvestering antas å ligge vesentlig lavere enn risikoprofilen for aksjeinvesteringer.

POA har fra januar 2015 investerte en mindre andel av kapitalen i Archmore Infrastructure Debt Platform. Dette fondet investerer i infrastruktur. Investeringen er klassifisert som spesialfond.

Eiendomsinvesteringer består av andeler hos Aberdeen Eiendomsfond Norge I IS/AS, Pareto Eiendomsfelleskap AS/IS og Union Core Real Estate Fund IS/AS. Investeringene er bokført til markedsverdi pr. 31.12.2017. Markedsverdien av andelen er beregnet basert på uavhengige verdivurderinger av eiendommene.

Bokført verdi av eiendomsinvesteringene pr. 31.12.2017 (tusen kroner):

	2017	2016	2015	2014	2013
Inngående balanse	826 565	937 384	858 515	609 043	514 961
Tilgang i året til anskaffelseskost	225 623	0	62 019	237 349	120 679
Avgang i året til anskaffelseskost	-26 059	-138 140	0	0	-23 179
Verdireguleringer i regnskapsåret	75 626	27 321	16 850	12 123	-3 418
Utgående balanse	1 101 755	826 565	937 384	858 515	609 043
Herav andel kollektivporteføljen	1 060 044	806 118	904 522	826 073	582 236
Herav andel selskapsporteføljen	41 711	20 447	32 862	32 442	26 807

Selskapsstrukturen i Pareto Eiendomsfelleskap AS/IS består av to selskaper – Pareto Eiendomsfelleskap IS og Pareto Eiendomsfelleskap AS, hvor AS'et er hovedmann i IS'et. Investeringen i Pareto Eiendomsfelleskap AS/IS anses som en direkte investering i eiendom. Det er kun investert i eiendommer i Norge. Av de totale investeringene som Pareto Eiendomsfelleskap har foretatt er 79 prosent fast eiendom i Stor-Oslo, 12 prosent er fast eiendom på Østlandet for øvrig, mens 9 prosent er fast eiendom i Vestfold. 67 prosent av de totale investeringene er i bygg relatert til lager/logistikk, 19 prosent er i bygg relatert til terminal/logistikk, mens resterende er bygg relatert til handel. Gjennomsnittlig vektet restløpetid på leiekontraktene for eiendommene i porteføljen er gjennom 2017 økt fra 8,7 år til 10,3 år. Ved utgangen av 2017 utgjør bruttoleie for eiendommene i porteføljen 159,7 millioner kroner.

Selskapsstrukturen i Aberdeen Eiendomsfond Norge I IS/AS består av to selskaper – Aberdeen Eiendomsfond Norge I IS og Aberdeen Eiendomsfond Norge I AS, hvor AS'et er hovedmann i IS'et. Investeringen i Aberdeen Eiendomsfond Norge I IS/AS anses som en direkte investering i eiendom. Det er kun investert i eiendommer i Norge. Av de totale investeringene som Aberdeen Eiendomsfond Norge I IS/AS har foretatt er 52 prosent fast eiendom i Oslo, 13 prosent i Trondheim, 10 prosent i Bergen, 2 prosent i Stavanger samt 23 prosent i andre kommuner. Porteføljen består av 30 eiendommer. Gjennomsnittlig vektet restløpetid på leiekontraktene for eiendommene i porteføljen er ved utgangen av 2017 på 5,2 år, som er svakt ned i forhold til utgangen av 2016. Bruttoleie for eiendommene i porteføljen utgjorde 463 millioner kroner i 2017.

Selskapsstrukturen i Union Core Real Estate Fund IS/AS består av to selskaper – Union Core Real Estate Fund IS og Union Core Real Estate Fund AS, hvor AS'et er hovedmann i IS'et. Investeringen i Union Core Real Estate Fund IS/AS anses som en direkte investering i eiendom. Det er kun investert i eiendommer i Norge. Union Core Real Estate er i en oppstartsfase og har foreløpig investert i 3 forretningseiendommer, alle i Oslo-området.

Ingen del av eiendomsarealet er til egen benyttelse for Pensjonsordningen for apotekvirksomhet.

Note 5 | Obligasjoner

Utsteder	Kostpris	Markedsverdi	Urealiserte gevinster
Bank og finans	1 751 660 173	1 762 375 978	10 715 805
Kommune/fylke	1 761 190 330	1 769 761 621	8 571 291
Statsgaranterte	305 604 944	307 539 150	1 934 206
Industri	960 512 352	933 499 927	-27 012 426
Energi	302 565 750	309 399 372	6 833 622
Ansvarlige lån	220 316 000	223 690 722	3 374 722
Sum rentepapirer omløpsmidler	5 301 849 550	5 306 266 770	4 417 220
Opptjente renter		20 512 549	
Totalt	5 301 849 550	5 326 779 319	
Herav andel kollektivporteføljen		5 125 117 649	
Herav andel selskapsporteføljen		201 661 670	

Porteføljen av rentepapirer klassifisert som omløpsmidler består av rentepapirer som er notert på Oslo Børs, Oslo ABM og Nordic Nasdaq (Stockholm), samt ikke listede rentepapirer. Alle rentepapirer klassifisert som omløpsmidler er utstedt i NOK, bortsett fra sju rentepapirer utstedt i USD, fire rentepapirer utstedt i EUR, og to rentepapirer utstedt i SEK. Effektiv rente for flytende rente papirer er på ca. 1,5 % og på fastrentepapirer på ca. 2,0 prosent p.t. Gjennomsnittlig effektiv rente er beregnet ut fra papirenes effektive rente vektet i forhold til markedsverdi.

Note 6 | Finansielle derivater

Hensikten med bruk av derivater i forvaltningen er å effektivisere forvaltningen av fondsmidlene, herunder muligheten for å sikre investeringene. Pensjonsordningen kan i utgangspunktet kun investere i børsnoterte (standardiserte) derivater. Underliggende papirer må være verdipapirer som ordningen kan investere i i henhold til gjeldende retningslinjer. Ikke-standardiserte derivater (Over The Counter-derivater) kan kun benyttes til sikringsformål. Dette gjelder imidlertid ikke norske FRA.

Pr. 31.12.2017 var det investert i følgende derivater:

Valuta kjøpt	Valuta solgt	Nominelt beløp i NOK	Virkelig verdi i NOK
NOK	EUR	294 574 300	-1 215 321
NOK	USD	458 375 175	-603 965
NOK	SEK	92 968 691	-1 344 660
NOK	DKK	38 368 035	-48 903
Sum valutaterminer		884 286 201	-3 212 849
Aksjederivater:			
Euro Stoxx call opsjoner		1 791 881	100 401
Sum aksjederivater		1 791 881	100 401
Sum balanseførte derivater:		886 078 082	-3 112 449
Herav andel kollektivporteføljen (gjeld)			-2 994 617
Herav andel selskapsporteføljen (gjeld)			-117 831

Det har gjennom 2017 vært foretatt sikring av de utenlandske aksjeinvesteringene ved bruk av opsjoner. Slike sikringsforretninger har belastet regnskapet for 2017 med netto om lag 11 millioner kroner. I tillegg har det i 2017 vært handlet aksjeopsjoner. Derivatene har blitt brukt for på en effektiv måte å justere aksjeeksponeringen.

Note 7 | Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi

I henhold til årsregnskapsforskriften for pensjonsforetak skal finansielle instrumenter som måles til virkelig verdi klassifiseres i forhold til hvordan virkelig verdi måles. Klassifiseringen sier noe om relativ usikkerhet knyttet til målingen for de ulike nivåene.

Forskriften definerer tre beregningsnivåer for hvordan virkelig verdi måles:

1. Virkelig verdi måles ved bruk av noterte priser i aktive markeder for identiske finansielle instrumenter. Ingen justering foretas i disse prisene.
2. Virkelig verdi måles med bruk av annen observerbar input enn de noterte prisene som brukes i nivå 1, enten direkte (priser) eller indirekte (utledet fra priser).
3. Virkelig verdi måles med bruk av input som ikke baseres på observerbare markedsdata (ikke observerbar input).

Virkelig verdi hierarki for finansielle instrumenter målt til virkelig verdi:

	31.12.2017	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Aksjer og andeler	2 217 789 888	391 057 489	606 331 558	1 220 400 841
Obligasjoner	5 326 779 319		5 326 779 319	
Finansielle derivater	-3 112 449		-3 112 449	
Totalt	7 541 456 758	391 057 489	5 929 998 428	1 220 400 841

Note 8 | Bankinnskudd

Av bankinnskudd knyttet til drift på 14 982 954 kroner pr. 31.12.2017 utgjør 314 810 kroner bundne skattetrekkmidler.

Som sikkerhet for ulike derivatposisjoner må pensjonsordningen stille sikkerhet i form av bundne innskudd på marginkontoer i bank. Pr. 31.12.2017 er det ingen slike bundne innskudd.

Note 9 | Kundefordringer – tap på kundefordringer

Kundefordringer er bokført med 177 709 204 kroner og består av:

	31.12.2017	31.12.2016
Kundefordringer knyttet til premieinntekter:	177 240 789	172 337 458
Kundefordringer lån:	728 658	775 044
Øvrige kundefordringer	398	0
Avsetning for mulige tap:	- 260 641	0
Sum kundefordringer:	177 709 204	173 112 502

Kundefordringer er bokført til pålydende verdi pr. 31.12.2017. Det er foretatt avsetning for mulig tap i kundefordringene pr. 31.12.2017.

Bokført tap på fordringer spesifiseres som følger:

	2017	2016
Realisert tap på fordringer:	0	0
Endring avsetning for mulig tap:	260 641	0
Bokført tap på fordringer:	260 641	0

Note 10 | Annen opptjent egenkapital

Annen opptjent egenkapital er pr. 31.12.2017 på 1 553 693 974 kroner. Annen opptjent egenkapital med tillegg av kursreguleringsfondet på 553 349 680 kroner utgjør til sammen ordningens overdekning.

Pensjonsordningen har beregnet solvensmarginkrav etter lignende regler som gjelder for private pensjonskasser i henhold til administrasjonsinstruksen fra Arbeids- og sosialdepartementet gjeldende fra 2011. Beregnet solvensmarginkrav pr. 31.12.2017 er 254 760 021 kroner, se beregning i note 15 nedenfor.

Solvensmarginkravet skal dekkes innenfor annen opptjent egenkapital. Annen opptjent egenkapital, eksklusiv solvensmarginkravet, men med tillegg av kursreguleringsfondet, utgjør 1 852 283 634 kroner. Dette utgjør ordningens bufferkapital.

Note 11 | Premiereserve

Pensjonsordningen for apotekvirksomhet er kun pliktig til å gjennomføre forsikringsteknisk beregning av fremtidige forpliktelser hvert femte år. Styret har likevel valgt å foreta årlige forsikringstekniske beregninger. Resultatet av beregningene benyttes også til regnskapsformål.

Premiereserven beregnes som nåverdien av opptjente pensjonsrettigheter pr. 31.12.2017. Premiereserven skal dekke fremtidige pensjoner opptjent på balansedato for ordningens medlemmer. For pensjonistene er premiereserven nåverdien av gjenstående pensjonsutbetalinger. Beregning av avsetningen følger regelverket for private pensjonskasser så langt det passer.

Det benyttes beregningsgrunnlaget K2005 med en beregningsrente på 3 prosent. Dødelighet ved opplevelsrisiko er styrket med 15 % sikkerhetsmargin for begge kjønn.

Uføreforutsetningen er basert på beregningsgrunnlaget K1963 styrket med en faktor på 2,5.

Administrasjonsreserven tar høyde for de forventede fremtidige kostnader knyttet til utbetaling av pensjonene. Administrasjonsreserven beregnes ikke særskilt, men inngår i premiereserven. Pensjonsordningen for apotekvirksomhet har valgt å foreta avsetning for de fremtidige kostnadene tilsvarende 4 prosent av de beregnede pensjonsforpliktelsene. Det er avsatt for løpende pensjonister, aktive og oppsatte medlemmer (dvs. arbeidstakere som har sluttet i medlemsberettiget stilling og som har opptjent rettighet).

Note 12 | Særskilt forpliktelse – for regulering av pensjoner

For virksomheter som meldte seg ut av pensjonsordningen med virkning fra 1.1.2017 ble det foretatt et engangsoppgjør for den beregnede kostnaden ved fremtidig regulering av pensjoner. Engangsoppgjøret utgjorde 87 883 720 kroner og ble avsatt som særskilt forpliktelse i balansen.

Den faktiske kostnaden for regulering av pensjoner det enkelte år gjenspeiles i premiereserven. Den særskilte avsetningen for beregnet reguleringskostnad reduseres derfor årlig med 1/10-del av opprinnelig beløp. Rest særskilt forpliktelse pr. 31.12.2017 er 79 095 348 kroner.

Note 13 | Disponering av årets resultat

Årets overskudd på 286 255 150 kroner avsettes til annen opptjent egenkapital.

Annen opptjent egenkapital utgjør pr 31.12.2017 totalt 1 553 693 974 kroner. Annen opptjent egenkapital og kursreguleringsfondet utgjør til sammen ordningens overdekning.

Note 14 | Spesifikasjon av endringer i opptjent egenkapital

Pr. 31.12.2017 utgjør opptjent egenkapital 1 553 693 974 kroner.

Virksomheter som meldte seg ut av pensjonsordningen med virkning fra 1.1.2017 fikk tilført en beregnet andel av overdekningen i pensjonsordningen. Dette reduserer opptjent egenkapital med 34 894 574 kroner i 2017.

Endringen i opptjent egenkapital i 2017 kan vises som følger:

Opptjent egenkapital pr. 31.12.2016	1 302 333 398
- Avregnet andel egenkapital i forbindelse med utmelding	-34 894 574
+ Årets overskudd avsettes til annen opptjent egenkapital	286 255 150
= Opptjent egenkapital pr. 31.12.2017	1 553 693 974

Note 15 | Beregning av solvensmarginkrav

Pr. 31.12.2017 er solvensmarginkravet beregnet å utgjøre 254 760 021 kroner.

Beregningsgrunnlaget for solvensmarginkravet pr. 31.12.2017 er som følger:

	Beregnings- grunnlag	Beregnings- faktor	Beregnet solvens- marginkrav
Premiereserve alderspensjon	5 986 808 415	4,00 %	239 472 337
Dødelighetsrisiko (udekket risiko, brutto)	194 640 818	0,30 %	583 922
Uførepensjon og premiefritak (gjennomsnittlig brutto erstatningskostnad 2014–2016)	56 552 932	26,00 %	14 703 762
Sum solvensmarginkrav pr. 31.12.2017			254 760 021

Note 16 | Premieinnbetalinger

Det er innbetalt 658 854 250 kroner i premie fra medlemmene i 2017. Til sammenligning er det bokført premieinntekter med 663 757 581 kroner. Tilsvarende ble det i 2016 innbetalt 628 176 577 kroner i premie fra medlemmene, og bokført premieinntekter med 648 380 407 kroner. Forskjellen mellom premieinntekter og premieinnbetalinger består av endringen i premier som er fakturert, men ikke betalt samt periodisering av opptjente premieinntekter.

Note 17 | Pensjoner

Av utgiftsførte pensjoner utgjør 679 074 kroner avskrivninger i forbindelse med for mye utbetalte pensjoner. Tilsvarende tall for 2016 var 609 486 kroner.

Note 18 | Forvaltningskostnader

Samlede forvaltningskostnader utgjør 25 167 275 kroner. Det har vært 3 ansatte i pensjonsordningen i 2017. Lønn og sosiale kostnader til disse tre kapitalforvalterne utgjør 9 462 397 kroner i 2017 og inngår i forvaltningskostnadene.

Note 19 | Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader

Pensjonsordningen administreres av Statens pensjonskasse. Det er i 2017 utgiftsført 15 486 074 kroner for kjøp av tjenester i forbindelse med administrasjon av pensjonsordningen, herunder kostnader til regnskapsføring, aktuatertjenester og administrasjon av pensjoner. Videre er det utgiftsført 326 250 kroner for revisjon inkludert merverdiavgift. Hele beløpet gjelder ordinære revisjonstjenester. Honorar til styret er utgiftsført med 329 776 kroner. Kostnader til betalingsformidling utgjør 827 654 kroner, mens diverse andre kostnader og kostnadsrefusjoner utgjør i alt netto 195 851 kroner. Samlet utgjør de forsikringsrelaterte administrasjonskostnadene 17 165 605 kroner.

Det er i 2017 utbetalt honorar til medlemmene av styret i ordningen som følger:

Finn Melbø, leder	66 292
Stein Gjerdning	62 922
Renate Messel Hegre	61 236
Trond Teisberg	66 292
Greta Torbergsen	64 607
Kjell Morten Aune (vara)	5 056
Kristin Juliussen (vara)	3 371
Totalt	329 776

Note 20 | Kapitalavkastning

Beregnet avkastning for totalporteføljen utgjør:

År:	2017	2016	2015	2014	2013
Avkastning i % (verdijustert):	5,12	4,83	2,37	6,61	7,55
Avkastning i % (bokført):	2,63	6,48	1,38	4,47*	4,63

* Korrigert ifm årsregnskapet for 2015

Kapitalavkastningen over er beregnet for den samlede porteføljen; kollektivporteføljen og selskapsporteføljen. For private pensjonskasser var det fra 2009 et krav at kapitalavkastningen beregnes for kollektivporteføljen under ett.

Note 21 | Resultatanalyse

Pensjonsplanendringer:	0,00 MNOK
Renteresultat ¹⁾	214,20 MNOK
Risikoresultat ²⁾	-10,05 MNOK
Øvrig resultat ³⁾	249,94 MNOK
Administrasjonsresultat	0,00 MNOK
Forsikringsresultat:	454,09 MNOK

1) Renteresultat er differansen mellom faktisk avkastning og beregningsrente i premiereserven.

2) Risikoresultatet er sammenstilling av risikoinntekter minus risikoutgifter. Risikoinntekter er faktisk innbetalt og teknisk beregnet risikopremie for død og uførhet, samt dødelighetsarv. Risikoutgifter er tilførte avsetninger for risikohendelser.

3) Resultatført differanse mellom fakturert og faktisk beregnet premie. Et negativt øvrig resultat vil indikere at det er betalt for lite premie.